

De Eiken

Amerikaanse eiken op de Prins Hendriklaan

Algemeen:

In het Wilhelminaparkkwartier komen twee soorten eiken voor als laanbomen, n.l. de inlandse eik, ook wel zomereik genoemd, (*Quercus robur*) en de Amerikaanse eik. (*Quercus rubra*)

Er is een groot verschil tussen beide soorten. Niet alleen het uiterlijk maar, ook op het toepassen van de bomen als laanboom.

In onze wijk komt ook nog de Moereseik (*Quercus palustris*) voor.

De inlandse eik:

De inlandse eik is een inheemse boomsoort en komt in een heel groot gedeelte van Europa voor. De eik geeft veel bruikbare materialen en is daarom veel aangeplant.

De inlandse eik kan onder natuurlijke omstandigheden een hoge leeftijd bereiken. Het is een boomsoort die wel 300 jaar oud kan worden en daarmee de hoogst bereikbare leeftijd van bomen in ons land kan bereiken. De leeftijd van 2000 jaar die soms genoemd wordt, moeten we naar het rijk der fabelen verwijzen.

Plaats

De eik groeit het best op de betere (klei) gronden en wordt daar ook het oudst. Het grondwater mag wel diep zitten, een hoge grondwaterstand is echter ongewenst. De eik heeft een penwortel en is daarom weinig gevoelig voor omwaaien.

De boom is een z.g. lichtboomsoort d.w.z. dat de bladerkroon veel licht doorlaat en er makkelijk andere planten onder zijn kronendak kan groeien.

De *Quercus robur fastigiata* (zuileik) is een speciaal gecultiveerde soort, die heel smal in de kroonontwikkeling blijft en ontwikkeld is voor het gebruik in smalle lanen of op bijzondere plaatsen.

Bladeren, bloemen en vruchten

De inlandse eik heeft onregelmatige gelobde bladeren, die kort gesteeld zijn. De mannelijke bloemen van de eik zijn katjes en komen in mei uit. De vrouwelijke bloemen zijn gesteeld en vormen een napje waarin de eikel zich ontwikkelt.

De Amerikaanse eik.

De Amerikaanse eik is een z.g. exoot en is om zijn mooie herfst kleuren en om zijn gemakkelijke groei hier geïmporteerd. Het is een veel snellere groeier dan zijn europesche soortgenoot.

Plaats

Hij stelt veel minder hoge eisen aan de grond . Daarom is deze boomsoort veel gebruikt voor de bossen op de arme zandgronden..

De Amerikaanse eik is een z.g. schaduwboomsoort, d.w.z. dat het kronendak weinig licht doorlaat op de boden en dat er daardoor weinig andere planten zich onder de bomen kunnen ontwikkelen.

Bladeren, bloemen en vruchten

De bladeren zijn groot en scherp gepunt. De mannelijke bloemen zijn katjes die in mei verschijnen. De vrouwelijke bloemen zijn kortgesteeld en vormen napjes, waarin de eikels zich ontwikkelen. De eikels zijn erg hard en hebben een scherpe punt. Vogels eten de eikels niet zo graag, pas als ze ouder zijn en enigszins aan het verteren, worden ze gegeten.

Vorm

Door zijn grote robuuste uiterlijk werd en wordt de eik vaak als een soort heilige boom gezien. Er gaat een soort magische bescherming van uit. In het verleden werden dan ook vaak rituelen rond oude eiken uitgevoerd. Ook werd er recht gesproken onder een oude eik.

Vanwege zijn grote robuuste voorkomen werd er ook vaak grote waarde toegekend aan de invloed op de gezondheid van producten van de eik. De eikeltjeskoffie is daar een voorbeeld van.

De schors is vooral bij oudere bomen diep gegroefd en biedt veel schuilplaatsen aan allerlei insecten. Er komen ook veel insecten op het blad voor. Bovendien ontwikkelen zich op de bladeren vaak veel gallen veroorzaakt door galwespen.

De moeraseik

De moeraseik (*Quercus palustris*) lijkt in veel opzichten op de Amerikaanse eik, maar heeft een nog mooiere herfstkleur. De boom behoort ook de napjesdragersfamilie en komt ook uit Amerika. De bladeren zijn dieper ingesneden dan van de Amerikaanse eik. Ondanks de naam houdt de moeraseik niet van een erg natte bodem. Hij stelt dezelfde eisen aan de bodem als de Amerikaanse eik.

Bladeren van de Moeraseik, Inlandse eik en Amerikaanse eik

Het gebruik als laanbomen.

Voor het gebruik van laanbomen wordt de Inlandse eik en de Amerikaanse eik toegepast. Als laanboom verschillen de beide soorten enorm.

De inlandse eik is niet erg geschikt voor de armere gronden in dit gebied en heeft ook niet een grote sierwaarde. Een van de voordelen zou kunnen zijn de hogere levensverwachting, maar aangezien we weten dat bomen in het stedelijke gebied bij lange na niet hun natuurlijke eindleeftijd zullen bereiken, is dat dus geen bruikbaar argument. Het voordeel is wel dat het een lichtboomsoort betreft en dat er daardoor wel meer mogelijkheden voor de onderbeplanting zijn. Zijn stormvastheid is een voordeel.

De Amerikaanse eik heeft een veel grotere sierwaarde en stelt veel minder eisen aan de bodem. Als de eis gesteld wordt dat de boom niet ouder mag worden dan ca. 40 jaar, dan is de boomsoort uitermate geschikt als laanboom. Door deze eis te stellen, wordt veel narigheid voorkomen. De Amerikaanse eik heeft als nadeel dat er veel taksterfte voorkomt op middelbare- en oudere leeftijd. Dit heeft hoge kosten aan snoeiwerk tot gevolg. Bovendien ontwikkelt zich op die leeftijd vaak een enorme dichte kroon, die veel bezwaren van omwonenden oplevert.

Gebruik

Het hout

Het hout van de inlandse eik is het meest belangrijke grondstof. Het hout is taai, zeer duurzaam en goed te bewerken. De duurzaamheid wordt veroorzaakt door het aanwezige looizuur in het hout. Door de duurzaamheid is het hout veel toegepast in de weg- en waterbouw als hout voor bruggen, remmingwerken en steigers. Door de taai eigenschappen was het ook zeer geschikt als constructiehout voor het bouwen van molens en het maken van kapspanten in woningen en gebouwen. Door de grote vraag naar eiken en de beperkte beschikbaarheid door de langzame groei stegen de prijzen. Door de komst van goedkoper tropisch hardhout wordt eiken nog maar zelden toegepast als constructiehout.

Eiken wordt voornamelijk nog toegepast voor meubels, fineer en parketvloeren.

Leerlooien

De schors van de eik werd vroeger veel gebruikt voor de leerlooierij.

De schors werd gedroogd en vermalen, hierdoor kreeg men "eek of bark". Na toevoeging van water werd het "run" genoemd en was het geschikt voor het looiproces. Bij het looien wordt door de inwerking van het looizuur de eiwitten in de huiden onoplosbaar gemaakt en wordt leer verkregen.

Voedsel

De "mast" (de eikels) is geschikt als voedsel voor de in het bos levende dieren. De eikels worden graag gegeten door vogels, zoals duiven en Vlaamsegaaian

Eikels bevatten tannine en worden daardoor niet door mensen gegeten. Eikels bevatten 38% vet.

Vroeger werd het vaak als varkensvoer gebruikt en in de middeleeuwen werden in z. g. mastjaren de varkens in het bos gehoed, waar ze zelf hun kostje konden opscharrelen.

De eiken in het Wilhelminaparkkwartier:

Boslaan	Wilhelminapark	Pauw van Wieldrechtlaan
Amerikaanse eik	Amerikaanse.Eik	InlandseEik (fastigiata) 1 st.
1 st. 1985	2 st 1920	1950
1 st.1995	1 st.1920	
	1 st. 1920	Stationslaan
	1 st. 1900	InlandseEik (fastigiata) 1 st.
Prof. Lorentzlaan	1 st. 1978	Amerikaanse. Eik 10 st. 1950
Inlandse Eik 1 st 1950		Moeraserik 2 st.
4 st. 1960	Krullelaan	
1 st. 1980	Amerikaanse eik	Prins Hendriklaan
2 st. 1998	1 st. 1960	Amerikaanse.Eik
1 st. 1998		19 st. 1920
2 st. 1955	Laantje zonder Eind	9 st. 1985
	Inlandse Eik	5 st.1995
	12 st. 1940	1 st. 2005 d
	3 st. 1980	2 st. 1920
		Moeraseik
		1 st. 1990

Uit de gegevens die wij van de gemeente hebben ontvangen blijkt dat 42 % van de eiken zeer goed zijn en een levensverwachting hebben van meer dan 25 jaar, 52% van de bomen zijn goed met een levensverwachting van 10 tot 20 jaar. 3% is voldoende en heeft nog een levensverwachting van 5 tot 10 jaar en 3 % is slecht of moet nog nader onderzocht worden.